

55. Tiistaina 18 päivänä toukokuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta 1358

Hallituksen esitys n:o 275/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15/1992 vp

2) Ehdotukset laeiksi saamelaisalueen koulutuskeskuksesta sekä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta 1365

Hallituksen esitys n:o 357/1992 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n 3 momentin ja edustajan-palkkiosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta 1366

Lakialoite n:o 48/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1

4) Ehdotukset rikosrekisterilaiksi ja laiksi ehdollisesta rangaistuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 368/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

S.
5) Ehdotukset väestötietolaiksi ja laiksi väestökirjahallinnosta annetun lain muuttamisesta 1366

S.
Hallituksen esitys n:o 355/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

6) Ehdotus laiksi tuoteturvallisuuslain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotukset laeiksi vaaleja ja kansanäänestyksiä koskevien lakien muuttamisesta 1367

Hallituksen esitys n:o 29
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2

8) Ehdotus laiksi maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 51
Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

Esitellään:

9) Hallituksen esitys n:o 52 laiksi julkisen hallinnon asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisissä palveluyksiköissä ..... ”

10) Hallituksen esitys n:o 55 lainsäädännöksi maksuvaikeuksissa oleville asuntovelallisille myönnettävästä korkotuesta ..... ”

11) Ed. Paasion ym. lakialoite n:o 20 laeiksi valtiopäiväjärjestyksen 20 §:n ja kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamisesta 1367

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laeiksi arvopaperimarkkinain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 318/1992 vp)

13) Talousvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 309/1992 vp) 1368

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Alaranta, Biaudet, Donner, Hautala, Jansson, Järvilahti, Kauppinen, Kautto, Lamminen, Lehtinen, Pietikäinen S., Pura, Rehn E., Rimmi, Stenius-Kaukonen, Tiuri, Tuomioja ja Zyskowitz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Biaudet.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Rimmi, virkatehtävien vuoksi edustajat Donner, Jansson, Kautto, Lamminen, Paakkinen, S. Pietikäinen, Pura, E. Rehn, Stenius-Kaukonen ja Tuomioja sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Hautala, Lehtinen ja Zyskowitz.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 14 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet halli-

S. tuksen esitykset n:ot 56—59, 64—73 ja 77, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 160, 162—164 ja 166. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

„ Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 275/1992 vp

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15/1992 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kun viime joulukuussa tämä ulkomaalaislaki oli eduskunnan täysistunnossa ja hallintovaliokunnan käsittelyssä, siinä yhteydessä ilmeni yksi sellainen asia, joka pitäisi meidän eduskuntatyössä korjata, eli ulkomaalaisiin liittyvissä asioissa pitäisi myös pyytää muiden valiokuntien, ainakin tässä tapauksessa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausunto, jolloin niistä ongelmista, joita asian yhteydessä on tullut esiin, säästyttyisiin.

Meidän valiokuntamme näkökulmasta tilanne on puolen vuoden ajan ollut se, että meillä ovat käsittelyssä kansaneläkejärjestelmän sopeuttaminen Eta-sopimukseen ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen uudistaminen. Nämä ovat tuoneet esiin niitä ongelmia, jotka yritettiin ratkaista sillä, että kun kuukauden verran oli käsitelty ulkomaalaislakia, tehdään se, mikä eduskunnassa on tapana, että esitetään ponsi, jotta asia laukeaisi, ja siltä näyttikin. Hallituspuolueitten tehtäväksi jäi sitten neuvotella valiokunnan ehdotuksen mukaisen ponnien kohtalo, mutta hallituspuolueitten kesken tässä asiassa ei päästy yhteisymmärrykseen, ja näin tämä ponsi sitten tuli eduskunnankin käsittelyyn ilman, että sitä täällä on esitetty, ja valiokunta tänään muita asiaan liittyviä kysymyksiä käsitellessään päätti

yksimielisesti siitä, että ponsia tämän asian yhteydessä ei esitettäisi vaan ensi viikolla käsitte-lyyn tulevan kansaneläkejärjestelmän uudistamisen yhteydessä.

Eta-sopimus ja siihen liittyvä seuraava askel eli EY-neuvottelut ovat nyt tulleet siihen tilanteeseen, jolloin etujen lisäksi on tulossa myös niitä vaikeita ongelmia, jotka vaikuttavat siihen, että meidänkään valiokunnassamme nähtävästi ei — ensimmäistä kertaa — päästä yksimielisyyteen ehkä teoreettisten mutta ongelmallisten tilanteitten ratkaisemiseksi, niin että ulkomaalaiset eivät pääsisi joissakin tapauksissa parempaan asemaan kuin Suomen kansalainen.

Näitten asioitten selvittäminen on ollut hyvin vaikeata sen takia, että ministeriöissäkin on erilainen tietämystaso ja lähestymistapa ulkomaalaislainkin osalta. Kun kuulumme asiantuntijoina sosiaali- ja terveysministeriön eri etuuk-sien virkamiehiä, sisäministeriön edustajia, työministeriön edustajia, lähtökohta näitten asioitten ratkaisemiseen on luonnollisestikin erilainen. Mutta huolestuttavinta näissä asioissa on se, että yhteistyö ja pyrkimys siihen, että ongelmat ratkaistaisiin, eivät käytännön tilanteissa ole parhaat mahdolliset. Vielä huolestuttavampaa on se, että tiedon taso näissä kysymyksissä ei ole kaikilta osin riittävän hyvä.

Kun meidän valiokunnassamme, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, vuosien mittaan näitä asioita on käsitelty hyvin perusteellisesti, on tullut tilanne, jossa sosiaali- ja terveysvaliokunta on alkanut muodostua lainvalmisteluelimeksi, kun ministeriöt eivät pysty antamaan sellaisia selvityksiä eivätkä tekemään sellaisia pykäläiä kuin asianomainen laki edellyttäisi. Tässä asiasahan ja siitä seuraavien lakien osalta tilanne on juuri tämän tyyppinen.

Kuten täällä olevissa ponsissakin on todettu, yksi ongelma on tullut tämän hallituksen aikana. Se on se, että kansalaisille sekä kansaneläkejärjestelmässä, sairausvakuutusjärjestelmässä että työeläkejärjestelmässä on tullut erilaisia maksuja ja ne maksut, jotka perustuvat kunnan veroäyriin, jokainen kuntalainen joutuu riippuen sosiaalisesta tilanteestaan maksamaan, mutta sellainen henkilö, joka muuttaa täältä pois, saa tämän etuuden eikä joudukaan osallistumaan maksukustannuksiin. Tämä on erittäin hankala ja vaikea asia, eikä sen ratkaisua saatu aikaiseksi ainakaan lainsäädännöllisesti, vaan sekin on sellainen asia, joka tulisi selvittää.

Samoin ongelma on se, mikä on perhe. Saksalaisen lainsäädännön mukaan lasten tulee huo-

lehtia vanhemmistaan mutta samalla myös vanhempien tulee huolehtia lapsistaan ja myös heidän opiskelustaan. Tämä on johtanut Saksassa mm. siihen, että jotkut lapset joutuvat käymään oikeutta siitä, korvaavatko vanhemmat heidän opiskelukustannuksensa vai eivätkö korvaa. Perhe-käsite on paljon laajempi kuin Suomessa, ja me käsittääkseen joudumme omien kansalaisten edun nimissä tuomaan tämän laajemman perhe-käsitteen myös Suomeen. Hallintovaliokunnan mietinnössä sisäministeriön esityksestä ulkomaalaislaiksi tämä asia tuodaan esille ja siinäkin vaaditaan näitä selvityksiä. Mutta se, miten näitä käytännössä ratkaistaan, mieluiten yhdessä Pohjoismaiden kanssa, on edelleen avoinna.

Nämä teoreettiset ongelmat ovat minusta myös siinä mielessä huolestuttavia, että kun EY-neuvottelut edistyvät ja kansanäänestys lähestyy, niin jos me saamme sellaisia esimerkkejä, joissa hyvätuloinen ulkomaalainen pääsee sellaisiin etuuksiin, joihin pienituloinen suomalainen ei pääse, eikä joutu maksamaan äyriperusteisia sosiaaliturvamaksuja, silloin siitä tulee yksi syy monelle kansalaiselle, joka muutenkin on tietämätön näistä vaikeista asioista, olla EY-sopimusneuvottelutulosta vastaan.

Itse pidän tätä erittäin huolestuttavana asiana, koska mielelläni näkisin, että EY-neuvotteluissa päästään lopputulokseen, joka Suomen kansan enemmistöä voisi tyydyttää. Mutta tällaisia esimerkkejä meillä Suomesta omastakin sosiaaliturvasta on löydettävissä, ja kansalaisten vaatimushan yleensä on se, että suuria eläkkeitä pitäisi leikata, suuria palkkoja pitäisi leikata, mutta rahoituksen kannalta näissä ei ole kuitenkaan asian ratkaisu.

Tähän koko ongelmakenttään liittyy myös meidän suhteemme Venäjään ja Eestiin. Viime eduskunnan aikana silloisen presidentin Gorbatschovin vierailun yhteydessä allekirjoitettiin Suomen ja senaikaisen Neuvostoliiton sosiaaliturvasopimus, jonka senaikainen eduskunnan sosiaalivaliokunta jätti käsittelemättä. Se perustui meidän vierailuumme Viipurissa, Leningradissa ja Moskovassa ja asiantuntijoiden kanssa käymiimme keskusteluihin, että Suomen ei kannata tätä sopimusta niillä edellytyksillä, jotka olivat olemassa, hyväksyä. Mutta vaikka Neuvostoliitto on hajonnut, Venäjän taholta on nyt ja mm. suurlähetystömme taholta toivottu, että jollakin tavoin Suomi tämän asian ratkaisisi.

On kuultu myös siitä, että Saksa olisi tekemässä tällaisen sosiaaliturvasopimuksen Venä-

jän kanssa, ja meidän lähinaapurina on nämä asiat ratkaistava. Mutta en ainakaan itse näe kovin hyviä perusteita sille, ettei meidän pitäisi näihin sosiaaliturvasopimuksiin ottaa samoja periaatteita kuin on Eta-sopimuksessa ja mahdollisessa EY-sopimuksessa näiden kysymysten osalta, koska venäläiset haluavat varmasti itseen olla tasavertaisia eurooppalaisia. Tässä mielessä me olemme erittäin suurten kysymysten kanssa tekemisissä.

Samaan aikaan meillä leikataan suomalaisten sosiaaliturvaa. Hallituksen omien selvitysten mukaan kysymys on ainakin 10 miljardista, ehkä 18 miljardista markasta. Kun näissä yhteyksissä on puhuttu siitä, voidaanko ulkomaalaiselle perusteettomasti maksaa jotakin etuutta, ei tietenkään voida. Ei suomalaisellekaan voida maksaa perusteettomasti, mutta Suomessa ollaan nyt jo siinä tilanteessa, että perusteettomasti otetaan etuuksia pois. Eli jos olet työtön, siihen tulee karenssia lisää, että sinä et saakaan tätä etuutta, samaten sairauksien osalta. Samaten meillä sairausvakuutusta on leikattu äitiysturvan osalta 66 prosentin tasoon, vaikka EY:ssä sen tavoitetaso on 75 prosenttia. Me olemme tulleet tilanteeseen, joka ei enää vastaa edes EY:n tasoa Suomen kansalaisten osalta. Samaan aikaan on sitten syntymässä lainsäädännöllisiä ongelmia siitä, että eräissä tapauksissa tänne tulevat EY-kansalaiset saattavat päästä parempaan asemaan.

Kaikki se, mitä olen sanonut, ei missään mielessä tarkoita sitä, etten toivottaisi jokaista ulkomaalaista tervetulleeksi tänne Suomeen, EY-kansalaisia, Eta-kansalaisia, mutta kysymys on siitä, millä tavoin tämä järjestelmä rahoitetaan. Se ei ole ainoastaan Suomen ongelma. Se on kaikkien Pohjoismaiden ongelma ja myös EY-jäsenmaiden ongelma.

Mutta minusta olisi nyt tärkeätä se, että kun nämä kysymykset ovat vaikeita, tämän asian yhteydessä ei näitä ponsiesityksiä tehtäisi, sen takia että siitä syntyy tilanne, jossa osa äänestä näitä vastaan tietämättä, että nämä asiat joka tapauksessa pitää selvittää ja niitä parhaillaan selvitetään. Mutta virkamiesten kiireet näissä kysymyksissä eivät kyllä ole riittävän suuria niin, että meidän lainsäädäntömme olisi valmis siinä vaiheessa, kun EY-neuvottelujen lopputulos alkaa lähestyä.

Herra puhemies! Kuten tässä totesin, niin mitä enemmän näissä EY-neuvotteluissa ja Eta-asioissa on lähestytty sitä paljon kutsuttua asioiden syventämisen vaihetta, näissä kysymyksissä valitettavasti on ilon lisäksi, jos sellaista on ollut

— ja sitä on kyllä vielä muutama vuosi sitten lähinnä ollut siitä, että me pääsemme mukaan tähän eurooppalaiseen perheeseen — myös ongelmat ovat tulossa silloin, kun ihmiset liikkuvat. Meidän pitäisi ne pystyä ratkaisemaan, lisätä ammattitaitoisten ihmisten resursseja siinä mielessä, että meidän lainsäädäntömme saataisiin sellaiselle tasolle, että me pärjäämme länsieurooppalaisten osalta mutta myös siinä suhteessa, että me joudumme tekemään Venäjän ja Eestin kanssa ainakin lähivuosina sosiaaliturvasopimukset, jotka tulevat pohjautumaan niihin sopimuksiin, joita meillä on EY-maiden kanssa.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Skinnari toi esille niitä ongelmia, joita meillä on ilmennyt ja ilmenee varmasti ulkomaalais- ja siirtolaiskysymyksissä. Minusta on tietysti kaiken kaikkiaan hyvä, että eduskunnassa näihin asioihin perehdytään mahdollisimman perusteellisesti.

Kun käsittelyssä oleva hallituksen esitys tuli eduskuntaan, puhemiesneuvosto ehdotti sen lähetettäväksi ilman lausuntopyyntöä ja tietysti eduskunta samoin lähetti ilman lausuntopyyntöä hallintovaliokuntaan. Hallintovaliokunnassa käsittely eteni yksimielisesti eikä sielläkään tullut kenellekään mieleen, että tästä nyt tulisi pyytää sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto. Siellä todettiin, että kysymys on siitä, että tällä lailla säännökset, joita ulkomaalaislaissa on, muutetaan niin, että ne eivät ole ristiriidassa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen kanssa.

Valiokunta kyllä perehtyi tähän asiaan niin, että totesi mm. mietinnössään, että kun kuntataloutta tarkasteltiin, tästä hallituksen esityksestä tulee ongelmia mm. asunnon järjestämisen ja yhtä lailla sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten osalta käytännön tilanteita ajatellen.

Valiokunta siis kiinnitti tähän vakavaa huomiota ja piti välttämättömänä, että selvitetään mahdollisimman perusteellisesti säädettävän lain johdosta eri tahoille aiheutuvat taloudelliset menetykset ja vaikutukset samoin kuin sosiaaliturvan kohdentuminen eritoten.

Minusta ed. Skinnarin ehdotus siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään toisen asian yhteydessä ottaa tämän asian esille ja että tämä nyt voitaisiin hyväksyä yksimielisesti, on perusteltu ehdotus.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin vahinko, ettei alun

perin tästä asiasta ole pyydetty sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa, koska tässä on sosiaalipoliittikkaa ajatellen erittäin merkittävästä asiasta kysymys, kuten perjantaina jo moneen otteeseen tuli esiin. Juuri ed. Väistönkin mainitsema esimerkki siitä, että olisi joitakin ongelmia asunnon järjestämisessä, osoittaa sen, että meillä kuvitellaan nyt Eta-sopimuksen asettavan meille joitakin sellaisia valloitteita, mitä se ei tosiasiasa aseta. Mutta kun tällaisia ajatuksia syntyy, silloin meidän on pakko todellakin saada suomalainen lainsäädäntö ja suomalaisten viranomaisten ohjeet ja määräykset sellaisiksi, että ei Eta-sopimusta aleta tulkita toisella tavalla kuin sen tarkoitus on.

Valiokunnan puheenjohtaja ed. Skinnari hyvin toi esiin sen, millä tavalla sosiaali- ja terveysvaliokunta asiantuntijavalioikuntana on halunnut tähän asiaan kiinnittää huomiota, ja todella ponsiesitys oli se, mihin me olimme päätyneet. Onkin aivan hämmästyttävää, että eduskunta ei olekaan ymmärtänyt tämän ponnin merkitystä.

Mutta ehkä on niin, että asiantuntijavalioikunnassa on asiantuntemus ja suuressa salissa on erittäin vaikea perustella asiaa tuntemattomille kansanedustajille, mistä asiasta oikein on kysymys. Siitä syystä se tie, jonka me tänään valiokunnassa valitsimme, että tuomme toisen asian yhteydessä tämän asian vielä esiin, on varmasti paras mahdollinen, koska itse päämäärä on niin tärkeä, ettemme me valiokuntana asian esiin tuomisesta luovu.

Ed. Biaudet merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Kun tämä asia oli ensimmäisessä käsittelyssä, ed. Aittoniemi jo silloin esitti käsityksen siitä, että hallituksen esitys pitää hylätä. Käytin silloin puheenvuoron, jossa torjuin ed. Aittoniemen käsityksen, ja olen edelleenkin sitä mieltä, että ed. Aittoniemi on väärässä. Sillä ehdotuksella, että tämä hallituksen esitys nyt hylättäisiin, ei edes saavuteta sitä, minkä ed. Aittoniemi luulee saavutettavan. Nimitään jos Eta-sopimus tulee hyväksytyksi, nyt esillä olevan esityksen hylkääminen ei muuta mitään. Muutokset pitää tehdä sosiaalihuoltolaikiin.

Tämän asian kolmannessa käsittelyssä viime perjantaina mielestäni ed. Stenius-Kaukonen, ed. Skinnari ja ed. Taina käyttivät erittäin hyvät perustellut puheenvuorot. Kun ed. Taina äsken

epäili, ettei eduskunnan suuri sali ole valmis ymmärtämään asiantuntijavalioikunnan, sosiaalivaliokunnan, perusteltua mielipidettä, joka näkyi niissä ponsiesityksissä, jotka viime perjantaina jätettiin, niin en oikein voi yhtyä ed. Tainan tähän käsitykseen. Mielestäni hän itse ja, kuten äsken totesin, sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja ja ed. Stenius-Kaukonen erittäin hyvin osoitivat sen, minkä vuoksi eduskunnan tulisi lausua juuri siten kuin sosiaalivaliokunnassa oli yksimielisesti todettu.

Kun joku on täällä salissa ja ulkopuolella halunnut tulkita niin, että ed. Skinnarin ja ed. Stenius-Kaukonen ponsilauselma olisi jotenkin muukalaisvihamielinen, niin ed. Stenius-Kaukonen perjantaina torjui tämän käsityksen, ja kuka nyt kuunteli äskenkin tarkkaan ed. Skinnarin ja myös ed. Tainan puheenvuoroa, ei varmasti voinut havaita niissä mitään muukalaisvihaa.

Tämän pidemmältä, herra puhemies, nyt perustelematta viittaen vain äsken mainittujen henkilöiden puheenvuoroihin jo aikaisemmin ja myös äsken ed. Skinnarin puheenvuoroon. Katsoimme vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä, että olisi aiheellista eduskunnan lausua juuri siten kuin viime perjantaina pöydille jaetuissa ponsiesityksissä on ehdotettu.

Muistutan vielä siitä, että tästä asiastahan sosiaalivaliokunta oli ollut yksimielinen, vaikka asia ei ollut valiokunnan virallisessa käsittelyssä, koska sitä ei sinne ollut saatettu.

Herra puhemies! Ehdotan, että eduskunta lausuisi perusteluissa seuraavaa: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää Suomeen Eta-sopimuksen nojalla saapuvien henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuden sosiaaliturvaan ja tähän liittyvät keskeiset käsitteet, kuten asuminen ja perheenjäsen. Samalla on selvitettävä myös eri maksajille aiheutuvat kustannukset ja muut taloudelliset vaikutukset sekä Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä koskevat aikamäärät ja ehdot. Tarvittaessa on myös ryhdyttävä toimenpiteisiin Suomen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että Suomen sosiaaliturvan piiriin ei perusteettomasti pääse ja että sosiaaliturvan piirissä olevat osallistuvat myös järjestelmän rahoitukseen.”

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Sellaisia lakeja ei pidä hyväksyä, joiden taustoista ja vaikutuksista ei ole selvää tietoa. Tämä on juuri sellainen laki. Tämän kautta Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen ulottuvuus, joka

koskee ihmisten ja työvoiman vapaata liikkumista, tulee Suomelle kalliiksi. Sen vuoksi olemme ehdottaneet tämän lain hylkäämistä.

Mutta niin kuin ed. Laine tässä totesi, ei tässä nyt luovuta näistä asioista kesken kaiken. Minä en anna ponsille mitään arvoa kylläkään. Valitettavasti tiedämme sen, että tässä eduskunnassa niillä ei ole ollut koskaan mitään merkitystä. Mutta kun viime perjantaina niitä niin kovin ylistettiin ja sanottiin, kuinka tärkeitä nämä ponnet ovat, edustajat Taina, Skinnari, Stenius-Kaukonen ja monet muutkin, niin minunkin vakaa mieleni on alkanut muuttua, että kyllä kai tällaisella ponnella täytyy sitten olla merkitystä, kun tällaiset arvovaltaiset ihmiset näin sanovat.

Herra puhemies! Siltä varalta, että meidän ehdotustamme lain hylkäämiseksi ei hyväksytä, minä kannatan ed. Laineen tekemää ehdotusta tämän perustelulausuman hyväksymisestä.

Ed. U. Anttila: Herra puhemies! Ed. Aittoniemi äskeisessä puheenvuorossaan unohti sen, että Eta-sopimuksen astuminen voimaan saa aikaan tilanteen, jossa ne asiat, jotka ovat tässä ulkomaalaislain muutoksessa, tulisivat joka tapauksessa voimaan. Mikäli ulkomaalaislain muutosta ei joko esitettyssä muodossa tai hieman muutettuna hyväksyttäisi, Suomessa olisi voimassa erityyppisiä säädöksiä Eta-sopimuksen myötä eli sekä Eta-sopimus että Suomen lainsäädäntö, joka olisi ristiriidassa sen kanssa, joten ed. Aittoniemen esittämä malli ongelman ratkaisemiseksi ei ole pätevä. Tähän kiinnittäisin edustajien huomiota.

Sinänsä tämä käyty keskustelu ulkomaalaiskysymyksistä on ollut kiinnostava. On tullut esiin monenlaisia assosiaatioita siihen liittyen, että työvoiman vapaa liikkuvuus toteutuu Eta-sopimuksen myötä. Myös mainittu ponsiesitys on herättänyt hyvin monenlaisia mielikuvia. Mielestäni tämän ponnen alkuosa on erittäinkin perusteltu. Kun sosiaali- ja terveystieteiden tämän lain yhteydessä kuuli asiantuntijoiden näkemyksiä esimerkiksi toimeentulotuen myöntämisestä ja muista asioista, niin kävi ilmi, että käytäntö ei ole läheskään yhtenäinen, vaan että selkiyttämistä tarvittaisiin.

Sosiaali- ja terveystieteiden tämä käsittelee paria kansaneläkelain muuttamista ja eräitä muita lakiesityksiä Eta-sopimukseen liittyen. Kansaneläke aiotaan muuttaa asumisaikaan suhteutetuksi. Tässä yhteydessä mielestäni, kuten myös ed. Skinnari toi esiin, olisi erittäinkin sopivaa

tuoda esiin eduskunnan kanta ponnen muodossa. Silloin mielestäni päästäisiin eroon myös niistä ongelmista, jotka liittyvät esitetyn ponnen loppuosaan. Viimeisessä virkkeessähän viitataan siihen, että sosiaaliturvan piirissä olevat osallistuvat järjestelmän rahoitukseen. Periaatehan on sinänsä hyvä, mutta tässä asiayhteydessä tämä virke voidaan tulkita niin, että muiden Eta-alueen maiden asukkaat olisivat eriarvoisessa asemassa kuin suomalaiset tämän, sanoisinko, maksamismäärän suhteen.

Tällainen tulkinta on vähintäänkin ongelmallinen. Mielestäni sosiaaliturvan tavoitteena on se, että ihmisten perusoikeudet taataan riippumatta siitä, kykenevätkö he osallistumaan tämän järjestelmän maksamiseen. Mutta sinänsä tulee toki pyrkiä siihen, että nämä maksut kerätään mahdollisimman kattavasti ja oikeudenmukaisesti, ja ehdottomasti on pyrittävä siihen, että ne ulkomaalaiset, jotka saavat suomalaisen sosiaaliturvan etuja, mahdollisimman kattavasti myös osallistuisivat tämän järjestelmän maksamiseen. Mutta todellakin tässä muodossa, kuin nyt on esitetty, voi tulla tämä tulkintaerimielisyys suomalaisten ja muiden Eta-alueen maiden kansalaisten eriarvoisesta asemasta.

Arvoisa puhemies! En tässä yhteydessä kannattaisi tämän ponnen hyväksymistä, vaan todellakin toivoisin, että se hyväksyttäisiin myöhemmässä muodossa kansaneläkelain muutoksen yhteydessä ja sosiaali- ja terveystieteiden tämän muutoksen vielä erittäin tarkkaan harkitsisi, siis tämän ponnen muodon.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme tätä ulkomaalaislain muutosta, joudumme pakostakin käsittelemään täällä myös monia sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuuluvia asioita, että voimme ymmärtää, mistä on kyse, ja tavallaan myös sen monimutkaisuuden ja monimuotoisuuden, mitä eri asioista seuraa. En tiedä, olisiko näiltä päällekkäisyyksiltä ja hämmennyksiltä ja sekaannuksilta välttytty, mikäli eduskunnassa olisi jo integraatiovaliokunta, joka voisi koordinoita ja sovitella näitä asioita. Nyt on todella ongelma se, että kun hallintovaliokunta on tätä asiaa käsitellyt, niin mielestäni kaikki seikat eivät ole tulleet riittävästi huomioon otetuiksi tämän lain osalta.

Etan sosiaaliturvasäännöksethän korostavat yhdenvertaisuutta kansalaisuudesta riippumatta, ja Suomen sosiaaliturvalainsäädännöksiin mahdollisesti tehtävät muutokset koskettavat kaikkia Eta-maiden kansalaisia, myös suomalaisia

siltä osin, kuin kyseessä ovat Eta-sopimuksen nojalla huomioon otettavat sosiaaliturvaetuudet. Esimerkiksi kansaneläke-etuudet ovat Eta-sopimuksen nojalla huomioon otettavia. Suomesta itsestään riippuu muiden etuuksien soveltaminen ulkomaan kansalaisiin. Eduskunnassa on erityisesti perjantaina käyty mielestäni keskustelua, joka ohjautui sivuraiteille ja kuvasi nimenomaan enemmänkin eräiden edustajien tunteja ulkomaalaisia kohtaan, pakolaisia kohtaan, Suomeen tapahtuvaa maahanmuuttoa kohtaan kuin sitä, mitä Etan voimaantulon johdosta Suomessa on syytä lainsäädännössä tehdä.

Itse todella sosiaali- ja terveystieteiden puolesta, joka eduskunnassa on perjantaina kiertänyt niin ed. Stenius-Kaukosen kuin ed. Skinnarinikin nimissä. Olen ollut ja olen sen puolesta periaatteessa, mutta en halua tässä istunnossa ja tämän lain käsittelyn yhteydessä siitä äänestettävän, vaikka tiedän, että se äänestykseen tulee. Ilmoitan tässä yhteydessä, että itse pidättäydyn osallistumasta tähän äänestykseen, koska aivan kuten edustajat Skinnari ja Taina täällä totesivat asiahan tässä on tärkeintä saattaa kuntoon, ja siihen sosiaali- ja terveystieteiden puolesta on selvästi valmius. Sen takia pelkäämään, että täällä nyt joudutaan kikkailemaan, kenen nimiin tämä asia voisi mennä, siitä nyt pakotetaan täällä äänestämään. Itse en suostu tällaiseen menettelytapaan. Ymmärrän kyllä omassa ryhmässäni niidenkin kannanottoja, jotka juuri perustelivat sillä, että erityisesti ed. Aittoniemi, joka on myös esittänyt lain hylkäämistä, varmaan tunti suurta houkutusta saada nimiinsä myös tämän ponnen ja jottei näin kävisi, ollaan niin raadollisia, että mennään mukaan tähän peliin. Minä en halua tällaisessa olla mukana.

Minusta, kuten sanoin, on tärkeää substanssi, se että asiaan kiinnitetään huomiota ja nimenomaan siihen, että kyseessä ei ole se, etteikö ulkomaalaisilla, olivatpa he Eta-maan kansalaisia, pakolaisia tai muita maahanmuuttajia, olisi täydet oikeudet saada samanlaisia etuuksia kuin suomalaiset saavat. Sitä en vastusta enkä usko, että kukaan vastustaa, joka tämän ponnenkin saattaa hyväksyä, lukuunottamatta ehkä SMP:n ryhmästä joitakin ihmisiä. Eihän tästä ole kysymys, vaan kysymys on nyt siitä, että on selvästi tullut ilmi, että eräiltä osin jotkut voivat saada huomattavasti parempia etuuksia. Tämä koskee myös suomalaisia eräissä tapauksissa, kuten on kansaneläkelain uudistuksen yhteydessä käynyt ilmi. Se ei koske, ed. Aittoniemi,

pelkäämään ulkomaalaisia, jotka tulevat Suomeen ja tekevät täällä työtä ja saavat eläkettä. Se koskee myös suomalaisia, jotka ovat tarpeeksi pitkän aikaa ulkomailla ja ansaitsevat siellä työeläkettä. Myös nämä suomalaiset voivat päätyä parempaan asemaan kuin ne suomalaiset, jotka ovat koko ikänsä tehneet Suomessa töitä.

Eli tästähän tässä on kysymys, että huolehditaan niistä, jotka tekevät Suomessa työtä, pitävät yllä tätä yhteiskuntaa maksamalla veroja, etteivät toiset, jotka eivät ole osallistuneet samalla tavalla yhteiskunnan talkoisiin, sillä tavoin pääsisi parempaan asemaan. Kaiken kaikkiaan, jos puhutaan paremmasta asemasta, niin voidaan tietenkin todeta, etteivät Suomenmaassa kansalaiset toki miltään osin ole tasavertaisia sen paremmin lähtöedellytysten kuin muidenkaan seikkojen osalta.

Herra puhemies! Vielä selvitän tätä, jotta tämä asia selkiytyisi; täällähän ed. Taina totesi sen ja ed. Laine myös viittasi siihen, että ehkä täällä salissa eivät ainakaan kaikki jaksa kiinnostua ns. pehmeistä sosiaaliasioista.

Ed. Skinnari viittasi Saksan tilanteeseen ja siihen, että Saksassa vanhemmilla on elatusvelvollisuus aikuisiin opiskelijoihin nähden ja myös nuorilla aikanaan elatusvelvollisuus vanhempiin kohtaan. Kyllä me saimme myös valiokunnassa tietoa siitä, että juuri perheenjäsenen määrittely eri maissa eri tavoin tuo muassaan monenlaisia ongelmia, joita me emme ole varmaan riittävästi täälläkään havainneet, emmekä niitä ongelmia varmaan kovin hevin voi poistaa. Ei mihinkään järjestömyyksiin pidä päätyäkään, mutta ei pidä myöskään pistää päätä pensaaseen. Pitää tunnistaa se, että eri maissa on erilaiset lainsäädännöt ja myös käytännössä erilaiset käsitteistöt, jotka voivat johtaa erilaisiin ongelmiin. Osa niistä ehkä voidaan poistaa, kun ne tiedostetaan, mutta osaa varmaan ei voida, ja senkin kanssa pitää elää.

Kansaneläkelaitokselta saimme selvityksen, jonka mukaan perheenjäsen määritellään Etan ja EY:n asetuksen n:o 1408 mukaan aina sen lainsäädännön mukaan, jonka perusteella etuus myönnetään. Esimerkiksi myönnettäessä Suomen lapsilisää perhe-käsite määräytyy Suomen lapsilisälaista. Poikkeuksena on vain, että annettaessa tilapäisen oleskelun ajalta sairaanhoitoa asuinmaa määrittelee oman lainsäädäntönsä mukaan perheenjäsen. Esimerkiksi annettaessa sairaanhoitoa Espanjassa tilapäisesti oleskelevalle suomalaiselle perheenjäsenelle Espanja ei sovelle oman lainsäädäntönsä mukaista perhe-

käsitettä. Vaikka etuus myönnetäänkin Espanjan lainsäädännön mukaan, tässä tapauksessa oikeus etuuteen työntekijän perheenjäsenenä määritellään Suomen lainsäädännön mukaan. Perheenjäsenen määrittelystä johtuu edelleen esimerkiksi se, että Saksa laskuttaa siellä opiskelevan ja asuvan suomalaisen terveydenhuoltokustannukset Suomesta, jos hän on alle 25-vuotias, koska hänet tällöin määritellään Saksan lainsäädännön mukaan Suomessa vakuutetun henkilön perheenjäseneksi. Vastaavassa tilanteessa Suomi voi laskuttaa Saksaa täällä opiskelevan saksalaisen terveydenhuollosta vain, jos Suomen lainsäädännön mukaan hän on Saksassa vakuutetun henkilön perheenjäsen. Suomi joutuu antamaan oman lainsäädäntönsä mukaan sairaanhoito-etuudet joka tapauksessa, mutta voi laskuttaa niistä Saksaa vain tässä tapauksessa. Näin tämä on.

Tämä on tietenkin seurausta siitä, että EY:ssä sosiaaliturva ja sosiaaliturvalainsäädäntö ei kuulu EY:n direktiivien piiriin, vaan jokaisessa maassa on voimassa oma lainsäädäntönsä sosiaaliturvan osalta. Näin perheenjäsenen käsite esimerkiksi voi tuoda mukanaan hyvinkin kirjavaa käytäntöä. Tässä on nyt vain yhdet esimerkit. Voi toki olla, että monessa muussa maassa on vielä erilainen järjestelmä.

Minusta tätä ei pidä pelkästään kauhistella, mutta kyllä meidän täytyy tietää tämä. Kyllähän meidän täytyy tietää tämä jo pelkästään siksi, että meidän virkamiehimme ja -naisiemme niin kunnissa, kaupungeissa kuin ministeriöissäkkin pitää tietää tämä, koska näitä joudutaan hyvin pian soveltamaan. Täytyy osata kertoa kansalaisille, ulkomaalaisille, jotka ovat täällä Suomessa ja suomalaisille, jotka ovat ulkomailla, tarvittaessa myös heidän oikeuksistaan, mahdollisuuksistaan ja mitä seuraa. Päätä me emme saa laittaa pensaaseen. Ei meidän pidä lietsoa mitään kauhua tästä eikä pelotella eikä säikytellä kuten ed. Aittoniemi on tehnyt.

Arvoisa puhemies! Vaikka todella näihin asioihin sisältyy monia ongelmia ja, kuten aikaisemmin totesin, sosiaali- ja terveystalokunta tulee näihin kiinnittämään huomiota, en näe, että tämän lain yhteydessä osallistuisin tähän ponsiäänestykseen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kyllä minä myönnän, että hitusen harmitti, kun ed. Laine pääsi tästä nappaamaan tämän edun. Mutta kyllä minä sen ed. Laineelle tietysti mielelläni annoin, paremmin kuin kenellekään muulle.

Tuskinpa tällä nyt kovin suurta poliittista merkitystä on.

Herra puhemies! Mutta minä en ole ollenkaan huolestunut niistä, jotka tulevat Suomeen ja tekevät työtä täällä. Mutta niistä, jotka tulevat tänne ilman minkäänlaista tarkoitusta työntekoon elämään pelkästään suomalaisen sosiaaliturvan kustannuksella, niistä minä ja SMP:n eduskuntaryhmä olemme tässä asiassa huolissamme.

Minä huomautan vielä kerran, että tämä asia on ollut mahdollista saattaa järjestykseen viime joulukuusta saakka. Ongelmat ovat olleet tiedossa. Sitä ei ole ollut tarkoituskaan saattaa kuntoon, eikä sitä tulla saattamaan kuntoon myöskään tämän pönten perusteella. Mutta silloin voi ainakin sanoa, että kaikki on tehty, mitä on tehtävissä, ja silloin tietysti omatunto on rauhoittunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Laine ed. Aittoniemen kannattamana on ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää Suomeen Eta-sopimuksen nojalla saapuvien henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuden sosiaaliturvaan ja tähän liittyvät keskeiset käsitteet, kuten asuminen ja perheenjäsen. Samalla on selvitettävä myös eri maksajille aiheutuvat kustannukset ja muut taloudelliset vaikutukset sekä Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä koskevat aikamäärät ja ehdot. Tarvittaessa on myös ryhdyttävä toimenpiteisiin Suomen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että Suomen sosiaaliturvan piiriin ei perusteettomasti pääse ja että sosiaaliturvan piirissä olevat osallistuvat myös järjestelmän rahoitukseen.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

P u h e m i e s: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Andersson, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Apukka, Astala, Aula, Backman, Bell von, Biauudet, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Häkämies, Hämäläinen, Ihamäki, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kekkonen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korhonen, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laine, Laivoranta, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Moilanen, Morri, Mutttilainen, Myller, Mölsä, Nordman, Nyby, Näsi, Ojala A., Ojala O., Ollila, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Peltari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Polvi, Polvinen, Puhakka, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Rehn O., Renko, Renlund, Rinne, Roos J., Roos T., Rossi, Rusanen, Ryyänänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Seppänen, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tennilä, Tiuri, Toivonen, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen, Wahlström ja Westerland.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Jurva, Mäkelä, Mäkipää, Riihijärvi, Suhonen ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alaranta, Donner, Hautala, Hurskainen, Huuhtanen, Jansson, Järvilahti, Kanerva, Kauppinen, Kautto, Laitinen, Lamminen, Laukkanen V., Lehtinen, Leppänen P., Lindqvist, Mäki-Hakola, Niinistö, Nikula, Norrback, Paakkinen, Pietikäinen S., Pokka, Puisto, Pura, Ranta, Rauramo, Rehn E., Rimmi, Ste-

nius-Kaukonen, Takala, Tuomioja, Viinanen, Viljamaa ja Zyskowitz.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 7 ei-ääntä; poissa 36. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Laineen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 51 ei-ääntä, 15 tyhjää; poissa 41. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

E d. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Pyydän ilmoittaa, että olen ensimmäisessä äänestyksessä erehdyksessä painanut ensin ed. Kalliomäen nappia.

P u h e m i e s : Merkitään pöytäkirjaan.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi saamelaisalueen koulutuskeskuksesta sekä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 357/1992 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä pääteytty lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n 3 momentin ja edustajanpalkkiosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Toinen käsittely
Lakialoite n:o 48/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset rikosrekisterilaiksi ja laiksi ehdollisesta rangaistuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 368/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 3—9 §, 3 §:n edellä oleva väliotsikko, 10 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 11 ja 12 §, 11 §:n edellä oleva väliotsikko, 13 § ja sen edellä oleva väliotsikko, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset väestötietolaiksi ja laiksi väestökirjallinnosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 355/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3 §, 1 luvun otsikko, 4—7 §, 2 luvun otsikko, 8—14 §, 3 luvun otsikko, 15—18 §, 4 luvun otsikko, 19—23 §, 5 luvun otsikko, 24—33 §, 6 luvun otsikko, 34 §, 7 luvun otsikko, 35—37 §, 8 luvun otsikko, 38—41 §, 9 luvun otsikko sekä 42 ja 43 § ja 10 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1, 3—5 ja 8 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi tuoteturvallisuuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 1 a, 2—5, 7, 10, 12, 12 a, 13, 13 a—13 c, 14, 15, 17, 19, 20, 23 ja 24 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi vaaleja ja kansanäänestystä koskevien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 29

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. H e l l e : Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta kiinnittää tässä mietinnössään huomiota mm. Euroopan parlamentin mahdollisiin vaaleihin. Totean, että jos Suomesta tulee Euroopan parlamentin jäsen tai Suomesta EY:n jäsen, ilman muuta tulisi lähteä siitä, että koko maa on yhtenä vaalipiirinä, kun edustajia sinne valitaan.

Mutta jos meillä nyt tätä vaalilainsäädäntöä muutenkin pohditaan ja uudistetaan, mielestäni tulisi kiinnittää huomiota äänikynnyksiin, joita meillä virallisesti ei ole, mutta tosiasiasa on. Vaalipiireistähän valitaan hyvin erilainen määrä edustajia, jostain Pohjois-Karjalasta muistaakseeni seitsemän, mikä edellyttää, että vaaliliiton on saatava kymmenkunta prosenttia vaalipiirin kannatuksesta ennen kuin se voi saada edes yhden edustajan läpi, kun taas esimerkiksi Uudeltamaalta, mistä valitaan 30 edustajaa, noin 3 prosentin kannatus riittää yhteen paikkaan. Siis tosiasiasa meillä on äänikynnykset ja ne ovat hyvin erilaisia. Tämä ongelma olisi syytä jollain tavalla ratkaista tai ainakin tasoittaa niitä ongelmia.

Lisäksi tänään mietintönsä jättänyt Nikulan toimikunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että normaaliaikoinakin vaalien jälkeen uusi eduskunta pääsee aloittamaan työnsä aika pitkällä viiveellä. Toisin sanoen siinä kuluu aikaa hukkaan. Toimikunta ehdotti, että myös tähän kiinnitetään huomiota tulevissa lainsäädäntöhankkeissa.

Ed. K a a r i l a h t i : Herra puhemies! Kun perustuslakivaliokunta antoi mietintönsä, kuten ed. Helle toi esille, se kiinnitti huomiota koko vaalijärjestelmän uudistamistarpeeseen. Tässä yhteydessä haluaisin tuoda esille sen ja korostaa sitä, että kun mahdollisesti aletaan vaalijärjestelmää uudistaa, pohditaan näitä lukuisia vaaleja, joihin meillä Suomen kansalaisina on oikeus osallistua. Tulevan mahdollisen EY-kehityksen

myötä tulee Suomeen myös europarlamenttivaalit. Näiden lukuisten vaalien järjestäminen ja rahoitus, joka tulee yhteiskunnalta, tulee myös veronmaksajille mielestäni kohtuuttoman kalliiksi.

Siksi olisi tarpeellista harkita ja selvittää vakavasti mahdollisesti eduskuntavaalien ja kunnallisvaalien yhdistäminen. On esitetty kritiikkiä, että se on käytännössä mahdotonta mm. syystä, johon valiokunta kiinnitti huomiota, eli hajotusvaalien takia. Uskoisin kuitenkin, että tämä käytännön ongelma olisi tavalla tai toisella ratkaistavissa.

Valiokunta kiinnitti myös huomiota hallituksen esityksen 80 e §:ään, josta asiantuntijat eivät kuitenkaan riittävästi pystyneet antamaan selontekoa. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että kotiaänestyksen on oltava jatkossakin mahdollisimman yksinkertainen ja, jos mahdollista, ohjeita keskusvaalilautakunnille on vieläkin selvitettävä ja yksinkertaistettava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 51

Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poistoja päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 9)—11) asia.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

12) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE 318/1992 vp)

13) Talousvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 309/
1992 vp)

Täysistunto lopetetaan kello 14.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on tänään kello 15.05.

Seppo Tiitinen